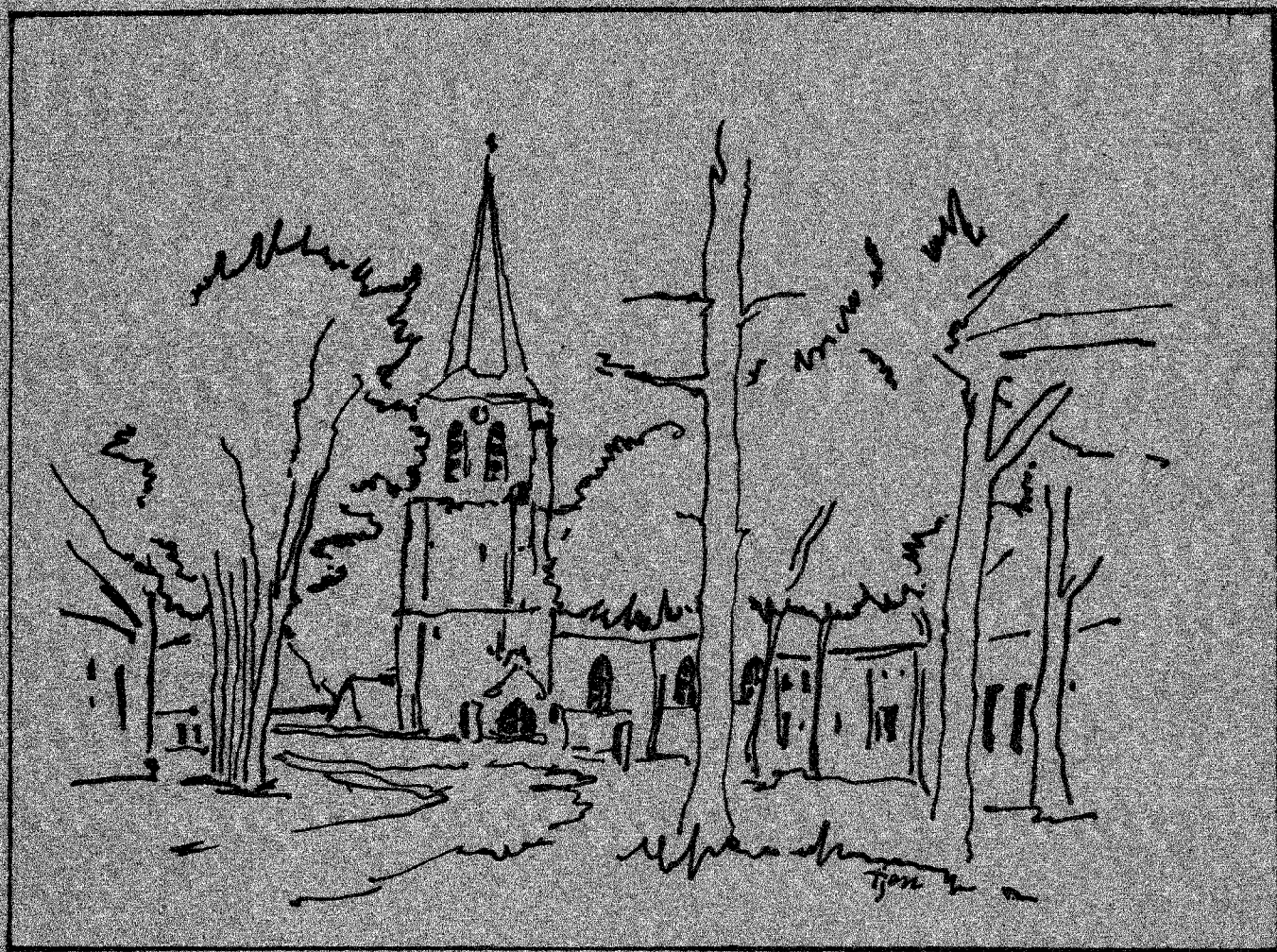

de reengenenoten meeuwen

VOORWOORD

Geachte Lezers,

Met een beetje vertraging, maar zeker niet zonder voldoening, kan ik U thans het nieuwe tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige Kring van Meeuwen voorstellen.

Het weze me nochtans vergund, alvorens dit te doen, een paar voor de hand liggende algemene vragen te beantwoorden.

Waarom een vereniging voor heemkunde ?

Tot eigenlijk nog niet zo heel lang geleden was de heemkundige bedrijvigheid in de meeste gemeenten en parochies het werk van enkelingen - pastoors, onderwijzers, gemeentesecretarissen - en beperkt tot plaatselijke geschiedschrijving. Sommigen daarvan hebben, rekening houdend met allerhande beperkingen, onloochenbaar verdienstelijk werk geleverd. Ondanks het ontbreken van moderne technische hulpmiddelen zoals b.v. classerings- en opbergsystemen, bandopnemers, filmcamera's, fotocopieerapparaten e.d., waren de werkomstandigheden voor de geschiedkundige of heemkundige niet helemaal ongunstig. De bronnen of archieven lagen vaak binnen handbereik (pastorij, gemeentehuis), de sporen van het verleden (oude wegen, gebouwen, gereedschap, gebruiken) waren nog niet in zo grote mate verdwenen of veranderd als thans het geval is, het agrarische landschap was nog niet zo grondig gewijzigd of vernield als nu, de levenswijze van de plattelandsmensen sloot nog nauw aan bij de traditie.

De snelle en ingrijpende veranderingen in het levenspatroon, het leefmilieu en de gedachten- en gevoelswereld van de mensen, worden door velen ervaren als een te plotse breuk met het vertrouwde verleden en wekken bij heel wat mensen heimwee naar het verleden en bezorgdheid omtrent de toekomst. Niet alleen is er nu meer interesse voor heemkunde dan vroeger, maar degenen die er actief mee bezig zijn beseffen ook dat ze, om efficiënt te kunnen werken, aangewezen zijn op samenwerking met anderen in een vereniging. Dit verklaart m.i. het toenemend aantal heemkringen dat de laatste jaren in onze gouw werd opgericht o.a. in Meeuwen.

Waarom een apart tijdschrift ?

Degenen die zich met heemkunde willen bezig houden, ervaren maar al te vlug dat voortdurend contact met de lokale gemeenschap onontbeerlijk is. Men moet immers op de durende belangstelling en medewerking van de plaatselijke bevolking kunnen rekenen.

Dit kan maar indien met de heemwerking geregeld buiten de kleine werkende kern getreden wordt. Ik meen dat het uitgeven van een degelijk tijdschrift, hoe tijdrovend en duur het ook moge zijn, een geschikt middel (naast vele andere) is om dat te doen.

Het uitgeven van een tijdschrift mag evenwel geen doel op zich worden.

Het tijdschrift dan, waarvan dit het eerste nummer hoort te zijn, verschijnt

voorlopig slechts tweemaal per jaar. Dit komt doordat

- wij nog heel wat ander en dringender werk te doen hebben, en
- wij ons voorgenomen hebben de lezers in hun verwachtingen niet teleur te stellen.

Ieder nummer bevat ongeveer 30 bladzijden tekst.

In plaats van lange artikels over telkens een of twee onderwerpen, hebben wij gekozen voor korte artikels en een grote verscheidenheid aan behandelde onderwerpen. Dit maakt het ons mogelijk het ruime studie- en werkterrein van de heemkunde te belichten.

Om de leesbaarheid en de verstaanbaarheid van de teksten voor een zo groot mogelijk lezerspubliek te garanderen, hebben wij bijzondere inspanningen gedaan. Onze typist Paul Vliegen heeft gezorgd voor een keurige bladspiegel en afwisseling in het lettertype, en zelf hebben wij sommige teksten van inleiding, aantekeningen of commentaar voorzien.

Enkele teksten zijn in het dialect geschreven. Hiervoor werd een door mijzelf ontworpen spellingssysteem gebruikt.

Voor degenen die voor één bepaald onderwerp geïnteresseerd zijn, hebben we gezorgd dat het tijdschrift gemakkelijk gedemonteerd kan worden. Daardoor is het mogelijk achteraf de opeenvolgende afleveringen over één bepaald onderwerp apart te bundelen, zonder artikels te verminken.

Het is de bedoeling vanaf het volgende nummer rekening te houden met reacties, kritiek, opmerkingen, vragen en wensen van lezers. Laat ons gerust op één of andere manier weten wat U van dit tijdschrift vindt.

Ik sluit met de wens dat dit tijdschrift ertoe moge bijdragen het besef van onze onmiskenbare eigen geaardheid te doen groeien en het samenhorigheidsgevoel met al onze naaste medemensen te versterken.

J. BOSMANS,
de voorzitter.

DE REENGENOTEN

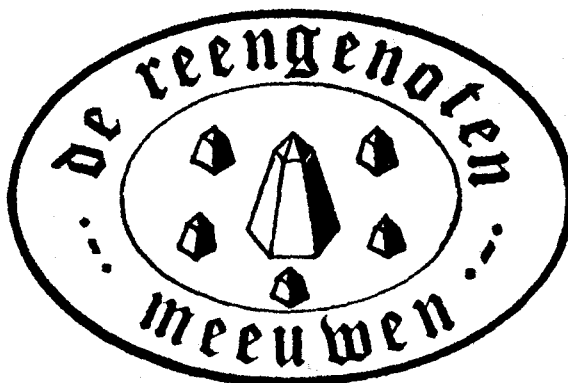
DE NAAM

Waarschijnlijk hebt U zich al afgevraagd wat de naam van dit tijdschrift betekent. Duidelijkheidshalve moeten wij erop wijzen dat "De Reengenoten" niet alleen de naam is van ons tijdschrift, maar tegelijkertijd een nieuwe en korte benaming voor onze vereniging. Geschied- en Heemkundige Kring lijkt ons wat te omslachtig om dikwijls te gebruiken en bovendien klinkt het erg zakelijk en wetenschappelijk. Vandaar die nieuwe naam.

"Reengenoten" betekent letterlijk zoveel als "aangrenzende eigenaars". We vinden dit oude woord o.a. terug in de gichtregisters van de vroegere schepenbanken. Aangezien het woord zeer dikwijls diende te worden gebruikt, werd het meestal verkort tot Rgtn.

Het eerste deel van het woord "reen" of "rein", betekent "met gras begroeide akkergrens". Een "reengenoot" was vroeger dus de bezitter van aangrenzend land.

U vraagt zich misschien ook af waarom we precies die naam gekozen hebben. We hebben uiteindelijk deze naam gekozen, niet alleen omwille van de welluidendheid maar ook omwille van een diepere betekenis die men eraan kan verbinden. Zijn wij niet allemaal reengenoten van elkaar? Ons leven grenst aan het leven van andere mensen en met sommigen delen wij zelfs ons leven.

HET EMBLEEM

Het embleem dat U hier ziet afgedrukt werd door de vereniging zelf ontworpen. Het stelt één grote grenssteen voor, omringd door vijf kleinere. De inspiratie hiervoor vonden wij in een contract uit 1779 tussen de gemeente Genk enerzijds en de gemeenten Meeuwen, Ellikom, Wijshagen en Opglabbeek anderzijds, nopens hun grenzen.

Daarin is er sprake van "eenen grooten blauwen steen onder sig hebbende drij à vier klijn steentjens". We veronderstellen dat zulke steen geplaatst werd op de plaats waar de grenslijnen van verscheidene gemeenten samenliepen. De grote steen in het midden stelt voor ons de zelfstandige gemeente Meeuwen-Gruitrode voor; de vijf kleine stenen de vijf vroegere gemeenten waaruit de nieuwe fusiegemeente werd samengesteld, nl. Meeuwen, Ellikom, Wijshagen, Gruitrode en Neerglabbeek.

DE OMSLAG VAN HET TIJDSCHRIFT

Voor de verfraaiing van de omslag van het tijdschrift zijn we bijzondere dank verschuldigd aan de heer Etienne Schrooten. De pentekening werd gemaakt naar een foto van het dorpsplein van Meeuwen aan het begin van deze eeuw. Op de achtergrond ziet men het begin van de dorpsstraat en de kerk van de kant van de ingang gezien. Daarvoor ligt het dorpsplein met de lindebomen. Op de voorgrond rechts staat een gedeelte van de oude kiosk.

DE KERK IN HET MIDDEN

Gedurende meer dan 500 jaar heeft de kerk het uitzicht en de ontwikkeling van onze dorpskern beheerst.

Vanaf haar oprichting heeft ze ook het sociale leven van de dorpsbewoners mee bepaald.

In al die tijd is ze verbonden geweest met elk mensenleven afzonderlijk, van wieg tot graf.

Onder de titel "De kerk in het midden" willen wij een reeks korte artikels publiceren waarin de geschiedenis van onze kerk en parochie langzamerhand gestalte krijgt.

Om de reeks te openen hebben we de keuze laten vallen op een verslag van de kerkvisitatie van 1726, waarin nagenoeg alle aspecten van de kerkelijke en parochiale geschiedenis reeds ter sprake komen. Het is niet de oudste bron, maar ze is grondig en overzichtelijk.

De Latijnse tekst werd vertaald door Thomas Jaenen. De aantekeningen, bedoeld als begeleidende uitleg bij de tekst, zijn van Jean Bosmans.

Tenslotte willen wij er nog op wijzen dat het voor een goed begrip van de tekst nodig is zich in de preconciliaire sfeer terug te plaatsen.

TEKST

MEEUWEN

Op de dertiende oktober 1726 werd gevisiteerd°, de Kerk van Meeuwen°, wier toestand de Heer Pastoor° der plaats beschreven heeft in bijgevoegde cedula.

Aan de Zeereerwaarde, Doorluchtige en Edele Heer Aartsdiaken° van "maioris Campinae"°.

Nadat we de artikelen° ons bij de visitatie voorgeschreven voordien nauwkeurig besproken en onderzocht hebben, antwoord ik ondergetekende met het diepste en vereiste respect.

- 1. Ten eerste. De parochiekerk van Meeuwen werd gesticht° onder aanroeping van de Heilige Martinus°. De begever° ervan is de Heer Preceptor° van het Huis van St.-Antonius° van Maastricht. De pastorale zorg nam ik op in het jaar 1707.*
- 2. Het Heilig Sacrament° wordt bewaard boven op het altaar° in het tabernakel°, dat goed gesloten en behoorlijk versierd is, in een zilveren pyxis°. De godslamp° brandt slechts op de plechtige en grote feestdagen. De kerkfabriek° heeft niet de middelen om de nodige olie° te verschaffen.*

3. Ik weet niet of de kerk een moeder- of dochterkerk° is.
4. De kerk heeft een doopvont die goed afgesloten is, en de heilige oliën worden bewaard in zilveren kannen in de rechterkant van het tabernakel buiten het velum°.
5. Er bevinden zich geen bijzondere relikwieën° in de kerk.
6. Liturgisch vaatwerk en ornamenten van het bovenste van het altaar.
 Een ciborie° met zilveren kom, de voet deels verguld koper, deels zilver. Een remonstrans°, deels van zilver, op een koperen voet; een pyxis helemaal van zilver, om de weg af te leggen naar de zieken; een rode zijden beurs° met zilver bestikt. Een vergulde zilveren kelk° op een voet, deels van koper. Vier koperen kandelaars, een wierookvat°, een fakkel en een koperen lamp, zes tinnen ampullen°, twee schalen, een kruis op het altaar kunstig bewerkt, negen kazuifels° waarvan drie zijden van witte kleur°, één rood van zijde, twee paarse, een van zijde en het andere van kemelshaar, twee zijden dalmatieken° en een zijden kap met witte, rode en paarse kleuren. Er zijn vier antependia° : één wit zijden met verschillende kleuren beschilderd, een ander wit en rood, het derde paars en aan de andere kant zwart, het vierde oud en van leer, met verschillende kleuren. Er zijn acht corporalia°, zeven alben° en amicten°, twee altaardwalen° in behoorlijke staat en vijf buiten gebruik, twintig kleine manutergia°, zes grote manutergia voor de sacristie°, drie superplies°, een zijden schouderdoek.
7. Buiten de gewone pastorale diensten worden op plechtige dagen en grote feestdagen de vespers° gezongen met lof°; op de overige zon- en feestdagen evenwel, om twee uur in de namiddag, het lof met zegen, waarvoor geen stichting bestaat.
 Ongeveer een half jaar geleden werd een plechtige mis gesticht, op donderdagen te zingen maar nog niet begonnen, waarvoor Joannes Houben met zijn echtgenote Helena een kapitaal legateerde° van duizend vijfhonderd gulden op de grote tienden° van het Huis van St.-Antonius, waaruit jaarlijks 52 gulden 10 stuivers geoogst worden, zoals blijkt uit bijgevoegde acte van de stichting. Er wordt gevraagd, hoeveel de pastoor, hoeveel de koster en wat de kerkfabriek uit die jaarlijkse rente toekomt.
8. Er is in de parochie een kapelanie° opgericht uit het beneficie° van de H. Catharina, de kosterij° en de bediening van het beneficie van de Heilige Maagd° en twaalf bunder° novaal°, waaruit de kapelaan jaarlijks 12 imperiales° trekt. Hij wordt verplicht tot de eerste mis° op zondagen en feestdagen, en is gehouden de pastoor bij te staan in alle pastorale functies. Het kapelanijschap bekleedt de Heer Paulus Leekens° door benoeming van de universiteit van Leuven. Hij is weer aangenomen om biecht te horen en bekleedt het ambt van kapelaan behoorlijk.
9. In deze parochiale kerk zijn er twee Beneficies. Het ene is dat van de H. Maagd Maria, daarvan is rector° de Heer Sebastianus van de Cruijs, kanunnik° te Mechelen, die het in bezit genomen heeft door benoeming van Leuven. De gewone begever is de Heer Preceptor van het Huis van St.-Antonius. De bedienaar is de Heer Kapelaan. Hij is gehouden tot de wekelijkse mis die 's zaterdags over de heilige moet gezongen worden. Het altaar heeft nauwelijks ornamenten en altaardwalen, en de Rector heeft totnutoe niets verschaft voor ornamenten, kandelaars, brood en wijn.
 Het andere is het Beneficie van de H. Catharina, dat verenigd is met de kosterij en de overige toevoegingen. De kapelaan wordt verplicht tot de eerste

mis. Rector is verklaard de Heer Paulus Leekens. Begever is de Heer Preceptor van St.-Antonius.

10. De sacristie is voor het bewaren van ornamenten geschikt. Vroeger werd ze door de gemeente hersteld, maar sedert 35 jaar verwaarloosd is ze nu bijna wankel. Vorige winter werd ze bedreigd met totale ondergang. De ornamenten konden er niet droog bewaard worden. Ik heb aan de gemeente de nodige herstelling gevraagd, maar ze werd ten onrechte geweigerd.
11. Er is geen archief° betreffende de kerkfabriek of de armentafel°. Ik heb slechts enkele lijsten gevonden en een register° bevattende de inkomsten van de kerkfabriek en de armentafel.
12. Het koor, het schip, de zijbeuken en de toren hebben een dak, muren en stenen vloeren. De pastoor is verplicht het koor te herstellen, de Heer Preceptor van de Antonieten het schip en de kruisbeuk, de gemeente de toren en de zijbeuken.
13. In de toren hangen drie klokken behoorlijk uitgerust tot slaan; de grootste moet de Heer Preceptor van de Antonieten onderhouden, de andere twee de gemeente.
14. Het kerkhof werd dit jaar door de inwoners hersteld en behoorlijk afgesloten. De toelating wordt gevraagd om wat aarde weg te voeren en om het kerkhof gelijk te maken.

(wordt verdergezet)

AANTEKENINGEN

visitatie

Ambtelijk inspectiebezoek. In dit geval werd de kerk van Meeuwen gevisiteerd door een aartsdiaken van het prinsbisdom Luik.

kerk van Meeuwen

Bedoeld wordt niet alleen het kerkgebouw met alles wat er zich bevindt, maar de hele plaatselijke kerkgemeenschap met kerkbestuur, kerkelijke bedienaars, kerkelijke diensten en de gelovigen.

pastoor

Geestelijke die aan het hoofd staat van een parochie. In 1726 was dat E.H. Joannes Pauli, pastoor te Meeuwen van 1707 tot 1754.

aartsdiaken

Geestelijke die de prinsbisschop van Luik in de uitoefening van zijn ambtelijke plichten o.a. toezicht op de geestelijkheid, bijstond en verving.

maioris Campinae

Het prinsbisdom Luik telde 8 aartsdiakonaten waaronder het aartsdiakonaat van de Kempen.

artikelen

Waarschijnlijk gaat het hier om een vragenlijst aangaande alles wat met het kerkelijk leven in de parochie te maken had.

1. kerkstichting

Heel wat parochies (o.a. Wijshagen, Ellikom, ...) werden gesticht door abdijen. Die abdijen kregen hiervoor van de wereldlijke heren gronden, goederen, inkomsten (parochietienenden) en rechten (o.a. begeavingsrecht).

H. Martinus

Martinus (bisschop) van Tours (ca. 316 - 8 nov. 397).
"Sint-Marten" is de patroon van de parochie van Meeuwen. Feestdag 11 nov.
De toewijding van de kerk van Meeuwen aan de H. Martinus zou erop wijzen dat het gaat om een late lekenstichting door het huis van Loon.

begeavingsrecht

Recht om ambten uit te delen, bijvoorbeeld een pastoor aan te stellen.

Huis van St.-Antonius

Klooster van de Antonieten te Maastricht. Dezen bezaten het begeavingsrecht en de parochietienend te Meeuwen.

preceptor

Degene die aan het hoofd staat van het klooster.

2. Heilig Sacrament

Geconsacreerde hostie die als uitwendig teken herinnert aan het sacrament des altaars d.i. verandering van brood en wijn in lichaam en bloed van Jezus Christus.

altaar

(Verheven) offertafel in een R.-K. kerk.
Er was een hoogaltaar en er waren twee zijaltaren.

tabernakel

Versierd kastje in het midden op het altaar waarin het Heilig Sacrament bewaard wordt.

pyxis

Hostiehouder van een remonstrans.
Klein, kelkvormig vat, waarin geconsacreerde hostie naar zieken buiten de kerk gebracht wordt.

godslamp

Altijdbrandende lamp voor het tabernakel van het hoogaltaar.

kerkfabriek

Kerkbestuur belast met het beheer van bezittingen en inkomsten van de kerk.

olie

Smout.

3. dochterkerk

Kerk afhankelijk en ondergeschikt aan een andere kerk (moederkerk).

4. velum

Stoffen (zijden) binnenbekleding van het tabernakel als afdekking van de ruimte waarin zich het Heilig Sacrament bevindt.

5. relikwie

Vereerde overblijfselen (met of zonder bewijsstukken) van heiligen of zaken die met de heiligen in aanraking zijn geweest. Ze werden bewaard in een remonstrans of in een ingemetselde altaarsteen.

6. ciborie

Zilveren of gouden kelk met deksel, waarin de heilige hosties voor de communie bewaard worden.

remonstrans

Liturgisch vaatwerk waarin de hostie wordt tentoongesteld.

beurs

Zijden zakje waarin de pyxis naar een zieke gebracht wordt.

kelk

Liturgisch vat op een hoge voet, dat door de priester bij de mis gebruikt wordt voor de consecratie van de wijn.

wierookvat

Een aan kettingen gedragen vat waarin wierook gebrand wordt.

ampullen

Schenkkannetjes voor water en wijn bij het opdragen van de mis.

kazuifel

(Meestal) zijden opperkleed in een der voorgeschreven liturgische kleuren, zonder mouwen, waarop van voren een versierde kolom en van achteren een versierd kruis is afgebeeld.

dalmatiek

Wit opperkleed van diaken of subdiaken bij het assisteren in de mis.

antependium

Kostbare voorhang of gebeeldhouwde voorwand van het altaar.

corporalium

Witte, vierkante, linnen doeken die tijdens de mis op het altaar ligt en waarop de schaal met brood en de kelk met wijn worden neergezet.

liturgische kleuren

Wit, symbool van de reinheid; rood, symbool van bloed en vuur; groen, symbool van hoop en rust; paars, symbool van droefheid en versterving; zwart, symbool van rouw.

albe

Wit miskleed, koorhemd waarover in de mis de stoel en de kazuifel worden gedragen.

(stoel)

Een lange band van (geborduurde) stof in een liturgische kleur, die door de priester om hals en schouders gekruist gedragen wordt.

amict

Vierkante, linnen doek die de priester in de mis draagt over hals en schouders onder de albe.

altaardwaal

Elk der drie witlinnen doeken die over de altaartafel zijn gespreid.

manuterga

Vingerdoekje, waarmee de priester zijn vingers afdroogt bij de handenwassing.

sacristie

Vertrek waarin alles wat voor de altaardienst nodig is bewaard wordt en de geestelijken zich aankleden tot het verrichten van de kerkelijke bediening.

superplie

Een ruim, tot de knieën reikend, wit koorhemd met lange, geplooiden mouwen, dat door de voorganger in de rooms-katholieke eredienst wordt gedragen, buiten de viering van de eucharistie, tijdens alle liturgische diensten (gebedsdienst, viering van de doop, enz.).

De superplie wordt ook gedragen door de assistenten van de voorganger.

7. vespers

Deel van het brevier, meestal in de namiddag in het openbaar in de kerk gezongen en gebeden.

lof

Gebbedsdienst met zang, in de namiddag of 's avonds, tijdens welke het H. Sacrament uitgesteld wordt en die met de zegen van het H. Sacrament besloten wordt.

stichting

Wat hier bedoeld wordt, is een kapitaal of goederen (grond) waarvan de opbrengst gebruikt wordt ter vergoeding van de pastoor voor het zingen van het lof.

legaat

Schenking bij uiterste wil (testament).

tiende

Belasting (tiende deel) geheven uit de opbrengst van akkerbouw en veeteelt.

De "grote" tiende of vruchtentiende werd hoofdzakelijk geheven uit graangewassen (rogge, haver, tarwe, enz.). Het klooster van de Antonieten van Maastricht bezat de grote tiende te Meeuwen.

Deze belasting werd tijdens de Franse Revolutie afgeschaft (1795).

8. kapelanie

Kapelaansambt.

De kapelaan-koster woonde vroeger in de sacristie.

Beneficie van de H. Catharina

Vermogen en inkomsten verbonden aan de bediening van het altaar van de H. Catharina.

kosterij

Kostersambt.

Beneficie van de H. Maagd Maria

Vermogen en inkomsten verbonden aan de bediening van het altaar van O.-L.-Vrouw. Bestond waarschijnlijk reeds rond 1400.

bunder

Oude vlaktemaat, ongeveer 87 aren.

Bij de invoering van het metrieke stelsel op 1 jan. 1820 gelijkgesteld aan de hectare = 10 000 m².

novaal of nieuwe gemeente

Nieuw ontgonnen (heide) grond.

12 imperiales

Vergoeding van de kapelaan voor het lezen van de vroegmis. Die vergoeding werd vastgelegd in 1664 op 4 Brabantse gulden per bonder nieuwe gemeente. Er werden toen 12 bonder nieuwe gemeente openbaar verkocht.

eerste mis

Ook vroegmis genoemd.

Paulus Leekens

Kapelaan te Meeuwen vanaf 1718 tot 1754 (?).

9. rector

Hier de titel van de priester die belast is met de leiding van een stichting.

kanunnik

Wereldlijke geestelijke die deel uitmaakt van het kapittel van een cathedrale kerk.

11. archief

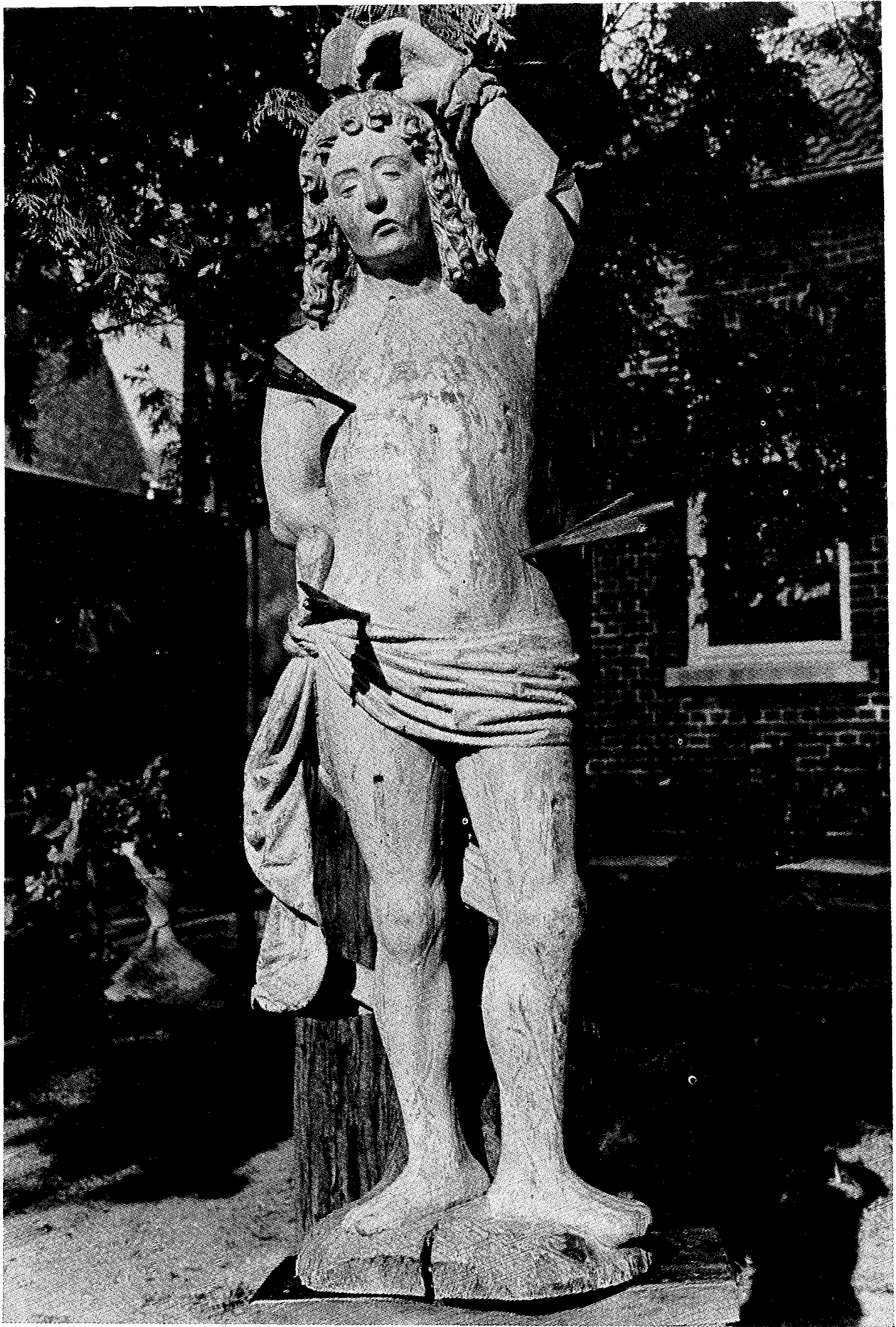
De verzameling van de geschreven stukken, akten, bescheiden, registers, enz. uit verleden tijden die tot het bestuur van de genoemde instelling behoren.

armentafel

Ook H. Geesttafel genoemd. Later Commissie van Openbare Onderstand.

register

Het register waarnaar hier verwezen wordt dateert van 1662 en bestaat nog.

H. SEBASTIAAN, XVII EEUW,
Polychr. hout.

 VAN HOREN ZEGGEN ...

Es'te vregger èrges gings ichtere dan wuúrte dao bie'jt uúpe veer of oppen dèrpel neet alèin vertèlserkes vertèlt, mer dao wuúrt uich al ins gezóng of meziek gemaakt mètte muúnekaa en d'n trèkzak, of dao wuúrt 'ne straffen tuúr geduún.

Zuú waas dao Kuúb Mans, 'ne jónge boor vant Lèttemiëve, dèè z'nen dikken tién rechtop kos zètte. Es'rm ins recht hàuw, dan vroeg'r z'n kameraote om dèèn tién trèich ónner hiéne te dùuwe. Mer 't waas allemaol niks gekort. Hèè blèèf stuún en dao hàuw Kuúb na-teerlijk kop in.

Kuúb mees uich seldaot wère en op ziékeren daach krèèg'r pepere det'r nao de kèring mees int Kamp. Kuúb waas waal mer 'ne bore-jóng, mer hèè waas ni stóm. Vièr det'r vertrok snèèj'r e kuút buúve in z'ne klomp en dao staak'r z'nen dikken tién duúrùut. En zuú nao d'n doktuúr. Dèèn doktuúr kriegt drek det kuút mèt dèèn tién ind uich, want diej manne beginne dao ièrst van ónner te zeke om te wiéte of'ste hel kóns luipe. Kuúb stónt dao nóch mètte han inne maal en loot'm gewère. Klompen ùut ! Dèèn doktuúr bókt zich en begint op dèèn tién te dùuwe. Gèine mejeng. Nóch ins. Gèin avans.

Wat borejing mèt gezón kniék ni kónne kóns dich uich ni menneke, dacht Kuúb. En vermits ze bie'jt leger gèin sjoon hemme mèt tién-gater in wuurt'r aafgekèèrt en kos'r trèich de plooch achter. Nùuw dao laag'm niks aan. Wiej zuit'ste zelf zeen ?

(naverteld door Jozef Kerfs alias Zjef van Lewiej vanne Smiét)

Misschien kent U ook nog van die plezierige anecdoten (stuúte) of rake en grappige uitspraken (sjèense kal). Schrijf ze alvast op of onthoud ze en bezorg ze ons. We zullen ze graag, met vermelding van de verteller of op uitdrukkelijk verzoek naamloos en op eigen verantwoordelijkheid, in eer en deugd publiceren.

 VOLKSTELLING TE MEEUWEN ANNO 1762

Tussen het parochiearchief op de pastorijs van Meeuwen vonden wij een met de hand geschreven "Lijste der gemeentenaeren van de Parochie van Meeuwen gelegen in de Luyckse Kempen onder het ampt van Stockem". Dit document werd door de pastoor opgesteld in november 1762. Het moet wel zijn dat de pastoors hiervoor opdracht hadden gekregen, want ook op andere plaatsen zijn die lijsten bewaard gebleven (o.a. Beverst). Op het voorste blad staat te lezen : "Lijste der parochiaenen van Meeuwen in de Kempen. Departement van den ont-fanger de heer Warnotte". Naast de Ferrariskaart van 1770 beschikken wij hiermee over een interessante informatiebron aangaande bevolking en bewoning te Meeuwen in die tijd.

Wij hebben geprobeerd om van dit document een korte (?) synthese te maken, die samen met de volledige inwonerslijst in een aantal afleveringen zal gepubliceerd worden.

Voor die synthese hebben we de voorkeur gegeven aan overzichtelijke tabellen met commentaar i.p.v. doorlopende tekst met veel cijfers en opsommingen. Ze bestaat uit 6 delen :

1. Spreiding der bevolking en samenstelling der gezinnen.
2. Het huispersoneel.
3. De handelaars, ambachtslui en werklui.
4. Bezit en welstand.
5. Bestuur van parochie en gemeente.
6. De familienamen.

In deze aflevering geven wij :

1. Tabel 1 : Spreiding der bevolking en samenstelling der gezinnen.
2. Commentaar bij tabel 1.
3. Een gedeelte van de inwonerslijst nl. de gehuchten Luythegge en Berenheide.

1. SPREIDING DER BEVOLKING EN SAMENSTELLING DER GEZINNEN

1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	12	13	14	15		16	17	18	19
GEZINNEN	Gezinnen	Aantal inwoners	Mannelijk	Vrouwelijk	Ouder dan 60	Jonger dan 21		Echtparen	Weduwnaars	Hertrouwde weduwnaars	Weduwen	Hertrouwde weduwen	Jonkmannen	Jongedochters	Onwettige kinderen		Ingetrouwd	Inwonenden	Kostgangers	Mentaal gehandicapten
Dorp	37	181	90	91	20	81		29	1	?	3	1	0	1	0		2	1	7	0
Luttelmeeuwen	26	146	69	77	13	59		20	3	?	6	0	1	0	1		4	5	0	0
Hensem	20	95	52	43	12	31		13	3	?	4	1	4	3	0		2	4	0	2
Gestel	17	72	33	39	10	29		13	0	?	5	0	0	0	0		0	3	0	0
Berenheide	14	71	35	36	8	30		10	0	?	4	1	1	0	0		1	2	1	0
Koestraat	13	70	33	37	6	34		11	0	?	3	1	0	0	0		0	2	0	0
Vliegeneinde	10	51	29	22	4	21		7	1	?	3	0	1	0	0		1	2	0	0
Luythege	5	26	15	11	1	14		4	1	?	0	0	1	0	0		0	1	0	0
TOTAAL	142	712	356	356	74	299		107	9	?	28	4	8	4	1		10	20	8	2

COMMENTAAR

1. Spreading der bevolking en samenstelling der gezinnen

- (1) De gehuchten Genits, Broekkant, Klein Gestel, Bullen en Gielisheide worden in de lijst niet apart vermeld. Ze vallen onder andere gehuchten. Zo omvat "Dorp" de gehuchten Dorp en Genits, "Hensem" de gehuchten Hensem en Broekkant, "Gestel" de gehuchten Gestel, Klein Gestel en Bullen. "Berenheide" de gehuchten Berenheide en Gielisheide.
- (2) We hebben in alle tabellen de vermelde gehuchten gerangschikt volgens het aantal gezinnen.
De pastoor en de kapelaan met degenen die bij hen inwoonden hebben we als gezinnen beschouwd.
Het totaal aantal gezinnen (142) geeft niet het precieze aantal woningen (+ 137) weer.
- (3) We hebben 713 inwoners geteld, doch één naam komt tweemaal op de lijst voor.
Uit de tabel blijkt dat bijna 46 % van de totale bevolking van Meeuwen op de gehuchten Dorp (inclusief Genits) en Luttelmeeuwen woonde.
- (4) De verhouding mannen-vrouwen was precies gelijk. De verschillen per gehucht zijn gering.
- (5) hucht zijn gering.
- (6) De omschrijving "omtrint 60 jaeren" werd door ons meegerekend.
- (7) Bijna 42 % van de bevolking van Meeuwen was jonger dan 21.
- (8) Het gaat hier om alle echtparen waarvan man en vrouw nog in leven zijn.
Voor het Dorp vermeldt de pastoor een kleermaker (55 j.) met drie dochters en een gerechtsbode (61 j.) zonder huisvrouwen.
We weten niet of eerstgenoemde weduwnaar en laatstgenoemde jonkman was.
Daarom werd met hen in de tabel geen rekening gehouden.
- (9) Het aantal weduwnaars is veel lager dan het aantal weduwen. Blijkbaar stierven de meeste mannen vóór de vrouw. Bij de weduwnaars vinden we 1 veertiger, 5 zestigers en 3 zeventigers.
- (10) Hertrouwde weduwnaars hebben we niet kunnen terugvinden.
- (11) Hertrouwde weduwen zijn in dit getal niet inbegrepen. Zowat 60 % van de weduwen was 60 jaar of ouder.
- (12) Slechts weinig weduwen hertrouwden. Uiteraard zal hier vooral de leeftijd een grote rol hebben gespeeld.
- (13) We hebben alleen de ongehuwde mannen die als jonkman staan opgeschreven geteld. Hun leeftijd varieert van 31 tot 72 jaar. Twee ervan woonden in bij broer of zuster. De anderen hadden een eigen boerenwinning of een huis met wat grond.
- (14) Ook hier hebben we alleen de ongehuwde vrouwen die als jongedochter staan opgeschreven geteld. Hun leeftijd varieert van 38 tot 77 jaar.

Drie ervan woonden in bij broer of zuster. De vierde was kostgangster in een gezin.

- (15) De pastoor vermeldt uitdrukkelijk "onwettigh kindt oud 11 maenden". De moeder was 20. Het kind heeft ook een familienaam, waaruit we afleiden dat de (vermoedelijke) vader gekend was.
- (16) In 7 van de 10 gevallen gaat het om kinderen die introuwden bij hun alleen achtergebleven vader of moeder.
- (17) Het gaat hier niet om inwonende knechten, meiden en schaapherders, maar het gaat grotendeels om verwanten : broer of zuster van het gezinshoofd of zijn echtgenote (10 X), neefje (1 X), nichtje (1 X), kleinkind (1 X), zuster-weduwe (1 X), dochter-weduwe (1 X), schoonmoeder-weduwe (1 X). De overige drie zijn een spinster, een kleermaker en een wasvrouw, allen naar wij aannemen niet afkomstig van Meeuwen.
- (18) Het is begrijpelijk dat deze kostgangers verblijven bij goeie lui. De kostgangers zijn : zes jongens tussen 11 en 20 en twee bejaarde vrouwen.
- (19) De twee mentaal gehandicapten zijn een jonge vrouw van 30 en een van 32 uit twee verschillende gezinnen. De pastoor vermeldt ze als zijnde "geheel simpel" en "geheel onnosel".

(Jef Kerfs alias Zjef van Fik vanne Smiët)

LUYTHEGGE

1. Gerardus DAEMEN, pachter (40j.) X Catharina WEUTJENS (34j.)
 - Matthias Daemen 10j.
 - Helena Daemen 7j.3m.
 - Willem Daemen 5j.3m.
 - Christina Daemen 3j.2m.
 - Egidius Daemen 1j.3m.
2. Arnoldus ULENAERS, eigen winne (55j.) X Aldegondis LIENTMANS (58j.)
 - Matthias Ulenaers 17j.
3. Jan LUYTEN, eigen winne (48j.), jonkman.
 Elisabeth Luyten, zuster van Jan (46j.)

 Jacobus Vliegen, schaapherder (18j.)
 Anna Cremers, dienstmeid (18j.)
4. Laurens ULENAERS, eigen winne (35j.) X Gertrudis CUSTERS (42j.)
 - Catharina Ulenaers 11j.
 - Jacobus Ulenaers 9j.
 - Leonardus Ulenaers 6j.
 - Christina Ulenaers 3j.
5. Dionisius STEVENS (78j.), weduwnaar.
 Jacobus STEVENS (30j.), eigen winne X Maria STINAERS (28j.)
 - Dionisius Stevens 3j.11m.
 - Joannes Henricus Stevens 2j.3m.
 Maria Broeders, dienstmeid (50j.)

BERENHEIDE

1. Jacobus CREMERS, eigen winne (53j.) X Aldegondis SNIJERS (40j.)
 - Maria Cremers 28j.
 - Peter Cremers 13j.2m.
 - Joanna Cremers 11j.9m.
 - Gertrudis Cremers 9j.
 - Joanna Cremers 5j.
 - Jacobus Cremers 3j.3m.
 - Ida Cremers 1j.9m.
2. Reinder DREESEN, kleine eigen winne (60j.) X Catharina PETERS (60j.)
 - Joannes Dreesen (28j.)

3. Peeter THEUNISSEN, eigen winne (53j.) X Maria MOORS (48j.)

- Matthias Theunissen (14j.5m.19d.)

Catharina Bloemen, dienstmeid (32j.)

4. Leonardus BINENS, eigen winne (40j.) X Aldegondis SLEGERS (60j.)

Weduwe Lambericht van Dijck

- Christina van Dijck, dochter van Lambericht 23j.
 - Ida van Dijck, dochter van Lambericht 16j.5m.
 - Maria van Dijck, dochter van Lambericht 12j.4m.
 - Helena Binens, dochter van Leonardus 8j.6m.

5. Henderick SERVAES, eigen winne (55j.) X Elisabeth VAN DIJCK (58j.)

- Dionisius Servaes 27j.
 - Christina Servaes 24j.
 - Hendrick Servaes 21j.

Georgius Binens, kostganger (15j.)

6. Marten SLEGERS, eigen winne (52j.) X Barbara VAN DIJCK (42j.)

- Maria Slegers 10j.6m.
 - Catharina Elisabeth Slegers 6j.6m.
 - Petrus Slegers 5j.
 - Dionisius Slegers 2j.2m.17d.
 - Joes Mathias Slegers 9m.6d.

Niclaes Bossers, dienstknecht (25j.)

7. Teodorus LEE, eigen winne (72j.), jonkman.

Catharina Lee, weduwe Theodorus Knevels (60j.)

- Leonardus Knevels, zoon van Theodorus (35j.)

Helena Knevels, dienstmeid (24j.)

8. Joannes EVENS, kleine eigen winne (54j.) X Anna GERKENS (34j.)

- Henderick Evens 10j.
 - Anna Maria Evens 8j.
 - Andreas Evens 6j.
 - Theodorus Evens 4j.
 - Adrianus Evens 2j.6m.

9. Joanna Janssen, wasserse (57j.), Weduwe Leonardus STOCKMANS.

- Dionisius Stockmans, daghuurder (22j.)
 - Joannes Stockmans (10j.)

10. Joannes LENAERTS, eigen winne (54j.) X Ida LEE (53j.)

Elisabeth van Dijck, dienstmeid (20j.)

11. Ida EVENS, kleine winnerse (48j.), Weduwe Matthis KONINX.

Helena Koninx (18j.)

12. Joannes HOUBEN, kleine pachter (35j.) X Elisabeth AERTS (51j.)

13. Beatrix Moors, eigen winnerse (68j.), weduwe Jan Beels.

- Christina Beels, dochter van Jan (29j.) X Georgius Theunissen (38j.)

- Petrus Theunissen, zoon van Georgius 7j.6m.

- Joannes Mathis Theunissen, zoon van Georgius 5j.3m.

- Maria Elisabeth Theunissen, dochtr van Georgius 3j.6m.

- Christina Theunissen, dochter van Georgius 1j.6m.

- Renerus Theunissen, zoon van Georgius 2m.7d.

- Aldegondis Beels, dochter van Jan (27j.)

14. Joannes KUPPENS, linnenwever (65j.) X Ida SLEGERS (62j.)

- Anne Elisabeth Kuppens 30j.

- Paulus Kuppens 27j.

M I É V E R K A L

De gewone volksmensen hebben in de dagelijkse omgang hun eigen manier om inhouden, oppervlakten, hoeveelheden en afstanden aan te duiden of te schatten. Gewoonlijk wordt het vat of de vorm of wat er op lijkt als metende grootheid gebruikt. De rest wordt wel met handen en voeten en soms met de nodige overdrijving uitgelegd. De invoering van het metrieke stelsel en de moderne wiskunde blijken deze volkse gewoonte weinig te hebben veranderd.

Hierna volgt in alfabetische volgorde een eerste reeks van dit soort typische uitdrukkingen in het dialect van Meeuwen met ernaast de Nederlandse versie.

De met een * aangeduide woorden zijn in onbruik geraakt.

1. 'nen iéker water	:	een <u>aker</u> water	*
2. 'nen hervel huu	:	een <u>armvol</u> hooi	
3. 'n aar èrpel	:	een <u>are</u> aardappelen	
4. 'ne bak beer	:	een <u>bak</u> bier	
5. 'ne bedóng koffiej	:	een <u>bidon</u> koffie	
6. 'ne bamt huu	:	een <u>beemd</u> hooi	
7. e bitske gelèk	:	een <u>beetje</u> geluk	
8. e bèt slaaj	:	een <u>bed</u> sla	
9. 'ne berch kiezel	:	een <u>berg</u> kiezel	
10. 'ne biege	:	een <u>beugel</u> tabak	*
11. 'n bies rèngel	:	een <u>bise</u> regen	
12. e bla	:	een <u>blad</u> papier	
13. 'ne blok ies	:	een <u>blok</u> ijs	
14. 'ne bol gare	:	een <u>bol</u> garen	
15. 'n bóm gelt	:	een <u>bom</u> geld	
16. 'ne buim appel	:	een <u>boom</u> appels	
17. 'ne bos èrpel	:	een <u>bos</u> aardappelen	
18. 'ne bot struu	:	een <u>bot</u> stro	
19. 'n bóts sop	:	een <u>bots</u> soep	
20. 'ne bekaal moster	:	een <u>bokaal</u> mosterd	
21. 'ne braoj spek	:	een <u>braad</u> spek	
22. 'n brok vlèis	:	een <u>brok</u> vlees	
23. 'n buis water	:	een <u>buis</u> water	
24. 'n bus kuíle	:	een <u>bus</u> kolen	
25. 'n bèssel struu	:	een <u>bussel</u> stro	

26. 'ne kamejao kiezel	:	een <u>camion</u> kiezel
27. 'n kesrol sop	:	een <u>casserole</u> soep
28. 'nen daach werk	:	een <u>dag</u> werk
29. 'n dèil minse	:	een <u>deel</u> mensen
30. 'n duús móppe	:	een <u>doos</u> moppen = koekjes
31. 'n dezien mikke	:	een <u>dozijn</u> mikken = witte broden
32. 'n drèppel èèk	:	een <u>druppel</u> eek = azijn
33. 'nen dùum brèit	:	een <u>duim</u> breed
34. 'n èl stof	:	een <u>el</u> stof
35. 'nen immer mèlk	:	een <u>emmer</u> melk
36. 'n fles zjenèver	:	een <u>fles</u> jenever
37. 'n gelèich kuúre	:	een <u>geleg</u> koren
38. e glaas wien	:	een <u>glas</u> wijn
39. e gezwaat haver	:	een <u>gezwad</u> haver
40. 'n gróp zant	:	een <u>grob</u> zand
41. 'n hampel kiérse	:	een <u>handvol</u> kersen
42. 'n hant brèit	:	een <u>hand</u> breed
43. 'nen harst spek	:	een <u>harst</u> spek
44. 'nen hektaar terf	:	een <u>hectare</u> tarwe
45. 'n hèit moos	:	een <u>heit</u> moes = kool
46. 'nen hièkel huu	:	een <u>heukel</u> hooi
47. 'nen hoot kiérse	:	een <u>hoed</u> kersen
48. 'nen hook grónt	:	een <u>hoek</u> grond
49. 'n hómpe vlèis	:	een <u>homp</u> vlees
50. 'nen huip dings	:	een <u>hoop</u> dings = van die dingen

U kunt aan deze rubriek ook zelf meewerken door alle soortgelijke uitdrukkingen die U mochten te binnen schieten op te schrijven en aan ons te bezorgen. Wij zullen Uw bijdrage graag publiceren.

Bedenkingen en opmerkingen over deze rubriek worden vanzelfsprekend in dank aanvaard.

J. Bosmans

DE ST.-ANTONIUSVERERING TE MEEUWEN

Het hiernavolgend artikel is bedoeld als eerste van een reeks artikelen gewijd aan de heiligenverering in Meeuwen. Het is niet de bedoeling hierover onmiddellijk een wetenschappelijke studie op te zetten, maar wel van datgene wat voorhanden is of nog te achterhalen, samen te brengen en te bewaren.

De volkskunde is in grote mate aangewezen op overlevering in woord en daad, van generatie tot generatie. Daarom is het de hoogste tijd om de nog in leven zijnde generatie te bevragen en de mondelinge overlevering en oude volksgebruiken in schrift en beeld vast te leggen.

DE HEILIGE ANTONIUS ABT

Deze heilige wordt ook Antonius de Kluizenaar of Antonius de Grote genaamd.

Bij de meeste mensen is hij beter gekend als Antonius met het varken.

Hij werd geboren omstreeks 251 en vanaf zijn twintigste tot zijn dood in 356 leidde hij een hard kluizenaarsbestaan in de Egyptische woestijnen. Hij wordt ook de Vader van de monniken genoemd, hoewel hij zelf geen kloostergemeenschappen heeft gesticht.

Zijn persoonlijk leven heeft wel velen geïnspireerd en hij heeft tijdens zijn leven vervolgd christenen bemoedigd en geholpen.

Het leven van deze heilige werd beschreven door Athanasius in het Vita S. Antonii.

1. DE DEVOTIE MET BETREKKING TOT SINT-ANTONIUS

Aanvankelijk werd Sint-Antonius vooral aanroepen om bescherming tegen een besmettelijke ziekte die het Antoniusvuur heet.

Antoniusvuur is de middeleeuwse naam voor moederkorenvergiftiging. Deze vergiftiging wordt veroorzaakt door het gebruik van brood vervaardigd met meel dat besmet is met moederkoren, d.i. een soort giftige schimmel die op rogge kan voorkomen. Later werd Antonius ook aanroepen om verlost te worden van andere besmettelijke ziekten bij dieren en mensen.

In de iconografie (afbeeldingen) is Sint-Antonius vaak vergezeld van een varkentje. Hiervoor heeft men een verklaring proberen te vinden.

Sommigen zoeken de uitleg hiervoor in de levensbeschrijving van de heilige. Daarin is sprake dat hij herhaaldelijk door de duivel tevergeefs werd bekoord, o.a. in de gedaante van een varken.

Anderen zoeken de uitleg bij de kloosterorde der Antonieten en het middeleeuwse denkbeeld dat het eten van varkensvlees goed was om gevrijwaard te blijven van besmettelijke ziekten.

In de talrijke kloosters van de orde der Antonieten werden varkens vetgemest. De kloostervarkens, ook Sint-Antoniusvarkens genoemd, mochten in vele steden vrij rondlopen en droegen ter onderscheiding van de andere varkens een bel rond de hals.

Voor Meeuwen zijn er nog heelwat sporen van de devotie met betrekking tot de populaire H. Antonius terug te vinden.

Vooreerst is er het feit dat de kerk en de parochie eeuwenlang afhingen van het klooster van Sint-Antonius te Maastricht.

Uit kerkvisitatieverslagen uit de 17de eeuw blijkt dat er voordien in de kerk van Meeuwen een altaar van O.L.-Vrouw en een altaar van Sint-Antonius bestond. De reden van verdwijnen van het altaar van Sint-Antonius hebben we nog niet achterhaald.

Vervolgens is er de Sint-Antoniuskapel op het gehucht Genits. Deze kapel werd in 1550 gebouwd en is eigendom van de kerk.

Dan is er ook nog het getuigenis van Jan Reynders in zijn Kroniek waarin hij de gebeurtenissen te Meeuwen tijdens de periode 1789-1802 beschrijft. Daarin zegt hij het volgende :

"In het jaer 1797 den 17 dag der maend januarius wezende den feestdag van den heyiligen Anthonius is onsen Eerwaerden Heer Pastor Gaspar Medard den laetsten keer met de publieke processie en venerabel geweest. Onse pastoors waeren gewoon desen feestdag bijzonderlijk te vieren, vooreerst om door de voorspraek van desen heyiligen van God te verkrijgen van alle smettelijke ziekten der hoornbeesten bevrijd te worden; ten tweeden omdat de voorzaeten van onse pastors waren afkomende uyt het clooster van Sint Anthonius te Maestricht".

Voorts is er de aanwezigheid van een beeld van Sint-Antonius met varken in de parochiekerk van Meeuwen en de vermelding van een relikwie van de H. Antonius in het parochiearchief. Of er zich vele Antoniusbeelden bij particulieren bevinden hebben we nog niet kunnen nagaan.

Tenslotte moeten we nog wijzen op de speciale viering van de feestdag van de H. Antonius te Meeuwen en een daarmee gepaard gaand volksgebruik, nl. de verkoop van varkenskoppen.

2. VIERING VAN DE FEESTDAG VAN DE H. ANTONIUS

De Heilige Antonius wordt te Meeuwen en omstreken in de volksmond "Sint Tiénis" genoemd. Zijn feestdag valt op 17 januari.

Die dag viert men het naamfeest van degenen die als "Tuún" of "Twan" door het leven gaan. Naamdag en verjaardag vielen vroeger vaak samen. De meeste mensen hadden ook nog 2 à 3 voornamen.

Van oudsher werd te Meeuwen op de feestdag van Sint-Antonius de hoogmis opgedragen ter ere van de heilige. In de kerk stond een beeld van de Heilige Antonius met het varken, waarbij voor die gelegenheid een kaars brandde. Onder het beeld bevond zich een offerblok.

De hoogmis op 17 januari werd naar men beweert ook bijgewoond door mensen van buiten Meeuwen, waarschijnlijk uit de naast omliggende dorpen. Het was dus een korte bedevaart. Sint-Antonius werd te Meeuwen speciaal vereerd en aanroepen om gevrijwaard te blijven van ziekten bij varkens en kleinvee. Hij stond derhalve in hoog aanzien bij boeren.

In een document op de pastorie van Meeuwen vinden we de bevestiging van het bestaan van een relikwie van de Heilige Antonius (met bewijsstukken), die samen met de relikwie van de Heilige Brigitta in een koperen remonstrantie geplaatst was. Wij nemen aan dat het gaat om een relikwie van Antonius Abt en dat ze vereerd werd.

Zoals voor de meeste heiligen die aanroepen worden om verlost te worden of gespaard te blijven van kwalen, bestond er ook een noveen van Sint-Antonius die begon op 17 januari en eindigde op 26 januari.

In de kroniek van Jan Reynders lezen we aangaande de viering van Sint-Antonius op 17 januari het volgende : " 's Morgens om 7 ueren was de vroege missie en om 9 ueren was de hoogmis; naer dese gingen wij met de publieke processie en venerabel naar de capelle van Sint Anthonius op Genits gelegen". Wanneer deze processie voor het laatst op 17 januari naar Genits trok weten wij niet.

Of er ooit bidprentjes van de Heilige Antonius werden verkocht of uitgedeeld is niet geweten. Indien dit wel het geval was, moeten daar o.i. nog sporen van terug te vinden zijn.

Of de verkoop van varkenskoppen zijn oorsprong vindt in het offeren van vlees of dieren ter ere van Sint-Antonius hebben we nog niet kunnen achterhalen.

3. VERKOOP VAN VARKENSKOPPEN OP 17 JANUARI

Op die dag werden niet alleen halve of hele varkenskoppen maar ook stukken garstig spek, varkenspoten, hennen, hanen en af en toe konijnen verkocht. De koopwaar werd geleverd door de boeren.

De varkenskoppen werden in een stuk papier of een handdoek gewikkeld en zo mee naar de kerk gedragen. We moeten niet vergeten dat de meeste mensen te voet naar de kerk gingen. De hennen en de hanen werden levend aangevoerd in een valies of een zakje. In het portaal van de kerk (ook kerkhal genoemd) stonden de "kiewers" opgesteld. Een "kiewer" of kiewe is een kooi van vlechtwerk voor gevogelte. Daarin kon men dus de meegebrachte hennen, hanen en konijnen steken.

De "kiewers" werden daar geplaatst door opkopers van wild en gevogelte ("wiltkriemers"). Enkele namen van zulke opkopers : "Kiépke Pats" (Jacobus Vliegen) ook "Kiépke de Wiltkriemer" genoemd, "Jentsje Vaose" (Jan Bongers) en "Rik van Rëngke" (Henricus Janssen).

Mogelijk waren er nog anderen. Deze lui gingen naar de markten in de steden b.v. Hasselt. Aangezien er nog weinig goede wegen en zeker geen snelle

vervoermiddelen bestonden zoals nu, werd de "marsjendies" gewoon op de rug of op een kruiwagen ("krûuwkar") geladen en zo vervoerd. Dat gebeurde dus ook met de "kiewers".

De "kiewers" waren niet gevlochten. Het waren latten geraamten met "honsstekker" (hondshouten stokken) als stijltjes.

De verkoop van de varkenskoppen gebeurde na de hoogmis, buiten aan de kerkdeur. De veldwachter kondigde de verkoop aan met een bel. Vroeger werd er geregeld iets "aafgebelt" na de hoogmis.

De gekochte waar werd contant betaald en de ontvanger noteerde de geboden sommen en inde het geld. De ontvanger was gewoonlijk de gemeentesecretaris of de gemeenteontvanger.

Er waren geen vaste prijzen. Er werd per opbod verkocht. Gewoonlijk schommelde de geboden prijs van een varkenskop rond 15 frank.

De boeren die iets hadden meegebracht kochten niets terug. Dat getuigde van een zekere fierheid in de betekenis van "Ik heb het niet nodig, ik kan iets missen".

De verkoop was een uitsluitend mannelijke aangelegenheid met honderd tot tweehonderd toeschouwers in de beste tijden.

Er werden meestal halve varkenskoppen aangeboden (de andere helft had waarschijnlijk de oktoberkermis niet overleefd) en alles werd per stuk verkocht. De kwaliteit was vaak minder goed. De varkenskoppen waren gedroogd of gezouten. Ze waren niet vers, want de slachttijd was begin oktober (kermis te Meeuwen). De kippen waren meestal in de rui. Het was ook een gelegenheid om oude en kwade hanen van de hand te doen.

De te verkopen dieren werden niet tentoongesteld. Men kocht op zicht. Er werden drie à vier "kiewers" verkocht. Dat maakt aan ongeveer 12 stuks per "kiewer" samen 40 à 50 stuks. De verkoop duurde tot rond het middaguur.

Slagers leverden geen varkenskoppen.

Weduwen gaven ooit opdracht om iets te kopen. Het paste in die tijd nog niet dat een vrouw op een openbare verkoop iets zei. Een weduwe die iets wenste te kopen gaf een buurman opdracht dat in haar plaats te doen.

Rijke boeren kochten wel iets, maar weigerden het gekochte. Ze betaalden de geboden som en lieten dan de koopwaar een tweede keer oproepen. De opbrengst voor de kerk werd daardoor verdubbeld en ze wilden aan de omstanders ook een zekere welstand laten blijken. De rijkere boeren zwegen bij de tweede of derde oproep en lieten de koopwaar dan voor een appel en een ei aan minder gegoeden. Hun fierheid of misschien menselijk opzicht liet niet toe dat ze met een varkenskop of een magere kip naar huis gingen. Wat zouden de burens wel zeggen ?

Wie de koopwaar liet "doorgaan" beschouwde de te betalen som als een gift. Iedereen kon wel zien en horen hoeveel hij gaf. Van de bijbelspreuk "Laat de linkerhand niet zien wat de rechterhand geeft" kwam omwille van de toeschouwers niet veel in huis.

Soms werden varkenskoppen gekocht door een groep (burens) en 's avonds ge-

reed gemaakt voor het avondmaal bij een gezellige kaartpartij.

Bij de omstaanders waren er ook mensen van buiten Meeuwen die in Meeuwen op "bèvert" (bedevaart) kwamen. De bescherming en de hulp van Sint-Antonius werd ingeroepen voor wat men in de volksmond "de verkespien" (naar analogie met "tantpien", "koppien", "bùukpien", ...) noemde.

Wanneer het gebruik "varkenskoppen verkopen" in Meeuwen is ontstaan, is ons nog niet bekend. De publieke belangstelling verminderde op het einde van de dertiger jaren. Tijdens de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 verdween het gebruik helemaal om na de oorlog nog tot 1962 plaats te vinden.

De verkoop van varkenskoppen per opbod op de feestdag van de H. Antonius (17 januari) bestond of bestaat nog op diverse plaatsen in het Vlaamse land, en zowat in elke provincie. Voor de onmiddellijke omgeving van Meeuwen kunnen we o.a. Eksel en Solt (Opitter) vermelden. Op beide plaatsen was dit gebruik eveneens uitgestorven, maar het is er sinds enkele jaren weer in ere hersteld.

Wij hopen met deze publicatie een bijdrage te kunnen leveren tot de kennis van ons volks verleden en dat het een stimulans moge zijn om dit oude gebruik gegroeid uit de devotie van onze voorouders, nog ooit eens tot leven te roepen.

N.B. De inhoud van dit artikel berust voornamelijk op gegevens ons verstrekt door oudere zegslieden. Wij zijn er ons van bewust dat we de sfeer van het gebeuren niet hebben weergegeven en dat het hierbovenvermelde waarschijnlijk onvolledig is.

Lezers die onze documentatie kunnen aanvullen of die onnauwkeurigheden in de weergave van bepaalde feiten menen vast te stellen, moeten niet aarzelen met ons contact te zoeken.

Lees ook de volgende nummers !

Wij nemen ons voor in deze rubriek nog te publiceren :

- *De St.-Antoniuskapel op Genits en de Antoniusbeelden in onze kerk;*
- *Verering van de H. Antonius van Padua;*
- *Genits vóór, tijdens en na de processie;*
- *Beknopte geschiedenis van het Klooster van Sint-Antonius te Maastricht.*

Quiri SCHROOTEN

WIE WEET WAT ER NOG OP ZOLDER LIGT ?

Na de drukbezochte rommel- en vlooiemarkten der voorbije jaren lijkt het antwoord op de titelvraag voor de hand te liggen : niets.

Wij durven dat betwijfelen. Er zijn beslist nog heel wat interessante dingen die in kelders en op zolders, in laden en schoendozen bewaard worden en die buiten wat vage herinneringen geen enkele waarde schijnen te hebben. Toch kunnen ze voor de heemstudie interessante informatie bevatten. Daarom verdienen die zaken uit het familiearchief meer aandacht. Misschien krijgen ze dank zij de heemkunde meer betekenis.

Welke dingen we bedoelen vindt U in de hiernavolgende beperkte opsomming. Het is begrijpelijk dat wij vooral geïnteresseerd zijn voor "oude zaken" (liefst van vóór 1945).

- teksten van liedjes, liefst met betrekking op plaatselijke gebruiken of gebeurtenissen;
- recepten van vroeger, bijvoorbeeld hoofdkaas;
- dagboeken van inwoners van onze gemeente;
- affichen van voorstellingen of feestelijkheden;
- krantenknipsels over Meeuwen;
- oude wegenkaarten, b.v. militaire stafkaarten;
- schoolboeken;
- etiketten, b.v. op flessen;
- oude prentkaarten, testamenten, koop- en verkoopakten;
- grondplannen van gebouwen;
- brieven, b.v. van missionarissen, van frontsoldaten;
- oude leesboeken;
- jaargangen van plaatselijke tijdschriften;
- gedachtenisprentjes en doodsbriefjes;
- devotieprentjes van heiligen;
- archiefstukken uit het verenigingsleven;
- naamlijsten allerhande;
- stalzegen van de H. Brigida;
- reglementen van verenigingen;
- zelfgemaakte gedichten of rijmpjes;
- oude winkelboeken;
- oude rekeningen van ambachtslui, b.v. smid;
- oude brevetten, diploma's;
- negatieven van foto's;
- portretten van grootouders of overgrootouders;
- nieuwjaarsbrieven;
- oude geschreven documenten waarvan de inhoud of herkomst niet duidelijk is;
- enz...

Mocht U dergelijke of andere dingen bezitten en oordelen dat ze voor de heemkring van enig nut zouden kunnen zijn, aarzel dan niet om ons een fotocopie of afdruk ervan te laten geworden of met ons contact op te nemen.

Ter geruststelling nog dit. De heemkring koopt niets en is geen ruilclub. Schenkingen worden in dank aangenomen en in het volgende nummer - op uitdrukkelijk verzoek naamloos - vermeld.

Bij voorbaat dank !

12 OUDE BOERDERIJNAMEN VAN HENSEM EN BROEKKANT

In een reeks artikels, waarvan dit het eerste is, zullen we trachten een overzicht te geven van onze oude boerderijnamen, en een mogelijke verklaring van de naam.

Vele van deze namen leven thans nog voort in de volksmond. De documenten waaruit de naamvermeldingen komen, bevinden zich in het Rijksarchief te Hasselt. Het zijn de registers van de schepenbank van Meeuwen, die teruggaan tot 1439, en de boeken van de commanderij van Gruitrode.

Wat dadelijk opvalt is een nauw verband tussen familienamen en boerderijnamen. De meeste hoeven zijn namelijk genoemd naar de naam van de (eerste) bezitter. Eenzelfde familie bleef vaak gedurende verschillende eeuwen dezelfde hoeve bewonen, zodat de familienaam ermee vergroeide. Al waren sommige van de oorspronkelijke eigenaarsfamilies reeds uitgestorven of verhuisd, hun naam bleef onverbrekkelijk verbonden met de boerderij die zij gedurende tientallen jaren hadden bewoond. Nu nog, vooral in de volksmond, dragen personen de naam van een bepaalde boerderij, al wonen ze op een andere plaats, omdat ze er op een of andere manier mee in verband staan.

Ter verduidelijking van wat zal volgen nog dit :

1. De volgorde waarin de gehuchten aan bod zullen komen zegt niets over het ontstaan van de gehuchten. We beginnen deze rubriek met Hensem (inclusief Broekkant), omdat we met dit tijdschrift zoveel mogelijk mensen willen aanspreken.
2. We hebben de eerste reeks boerderijnamen van Hensem en Broekkant beperkt tot twaalf. De andere namen volgen in het tweede nummer van dit tijdschrift. Ook de juiste lokalisering van de boerderijen volgt nog.
3. De boerderijen die op het grondgebied van het gehucht Broekkant lagen, behoorden vroeger tot Hensem. Broekkant als gehuchtsnaam is jonger dan Hensem.
4. De opgegeven naamvermeldingen zijn niet volledig. Zo werden naamvermeldingen uit andere dan de hierboven aangehaalde bronnen niet verwerkt. Daardoor ontbreken vermeldingen uit de 19de eeuw.
Bij de keuze werd vooral rekening gehouden met een behoorlijke spreiding in de tijd (15de, 16de, 17de, 18de eeuw).
5. Familienamen en plaatsnamen hadden vroeger geen vaste schrijfwijze : ze werden dikwijls op heel verschillende manieren geschreven.

Ziehier een overzicht.

1. C I L L E N

- 1481 hennen cilien LS V
 1531 heyn sillen LS III
 1685 Cille(n) goet onder hensem gelegen GM 24, 33v.
 1748 gelegen tot hensem genaemt Cillen goet GM 25, 89v.
 1776 het sillen goet op t heensem geleegen GM 27, 9r.
 1778 syn paerte van Zillen goet GM 27, 41r.

Verklaring

- 1) van Caecilia, een verkleinende afleiding van het Latijnse woord "caecus" = blind.
 (St.-Caecilia, martelares uit de 3de eeuw, patrones van de muziek).
2. van Marcellus, een vleivorm van Marcus. Deze reeds bij de Romeinen voorkomende naam wordt gewoonlijk verklaard als afleiding van Mars, de god van de oorlog.

2. D R I E S K E N S

- 1688 drieskens panden GM 24, 55r.
 1702 drieskens goet ten naten ende ten drogen alhier tot meuwen onder Hensem gelegen GM 24, 163v.

Verklaring

van Andreas (= Andries = Dries = Drieske), naam van de eerste apostel, door Christus geroepen, broeder van Petrus.
 Het Griekse woord "andreios" betekent mannelijk, dapper.

3. H E U V E L S

- 1690 staende geaffecteert aen panden peter op den heuvel GM 24, 64v.
 1710 opt hensem gelege(n) regenoten het heuvels GM 24
 1714 heuvels goet ende erffven opt Hensem gelegen GM 24, 252v.
 1734 op heuvels panden GM 24b 211v.
 1759 besittende in hevels goet GM 26, 2r.

Verklaring

Zo genoemd naar de ligging op een heuvel, een hoogte.

4. H O U B E N

- 1481 truy huybe(n) LS V, 17.
 1481 enen bampt gelegen neven het huyben erff LS V, 17v.
 1486 aen Jan Huyben pande LS V, 27v.
 1549 Jan Houben erff LS V
 1686 houben goedt tot hensem gelegen GM 24, 36v.
 1692 aen panden lijken Houben opt hensem gelegen GM 24, 81v.
 1718 in houben goederen ende erffven op hensem GM 24b, 23v.
 1730 in hoeben goet GM 24b, 159r.
 1739 in houben hoff en goederen GM 25, 1r.

Verklaring

van Houbrecht = Hubert

Germaanse naam die ongeveer betekent "stralende geest", uit "hug" = denkende geest, verstand en "bert" = stralend, glanzend.

5. K E L C H T E R M A N S

- 1549 Vaes Kelchtermans gueder, van huys ende hoff ende meer gueder CA 303
 1689 kelchtermans hoff op t hensem gelegen GM 24, 57r.
 1709 kelchtermans goet oft erve op t hensem gelegen GM 24, 206v.
 1721 klechtermans goet opt hensem GM 24b, 68r.
 1757 accepterende kelchigtermans huijs hoff en goederen GM 25, 163r.
 1757 van kelgtermans goederen GM 25, 163r.
 1775 kelligtermans goed op den broeckant GM 26, 169v.

Verklaring

Middelnerlands "kelderman" = iemand die hielp schenken in een herberg of wijnhuis,

6. K E T E L B U T E R S

- 1531 heyn ketelbueters LS III
 1549 Heynken ketelbueters CA 303
 1692 ketelbeuters goedt op t hensem gelegen GM 24, 75r.
 1708 van keutelbeuters goedt opt hensem GM 24, 197v.
 1709 van voormaels peter ketelbuters erffve onder hensem gelegen LS IV
 1757 in het ketelbuters Erfve alhier op hensem GM 25, 159r.
 1783 ketelbeters goederen onder hensem gelegen GM 27, 95v.

Verklaring

Middelnerlands "ketelboeter, ketelbueter" = ketellapper,
 Middelnerlands "boeten" = repareren, beteren

7. K W I J N E N

- 1439 queynen wijff Reymboldt aechten suster LS V
- 1440 Jan queynen LS V
- 1446 wouter queynen LS V
- 1457 thijs queynen LS V
- 1480 te quaynen wart LS V
- 1550 heyn quenen der Jonge LS V
- 1696 op Jan Queijnen panden GM 24, 111v.
- 1721 in het Quijnen erve op Hensem GM 24b, 52r.
- 1733 de vierde paerte in quinen goet GM 24b, 199r.
- 1765 queijnen huys en hof GM 26, 56v.
- 1777 afcoomende van quyne goederen GM 27, 24v.
- 1789 van quinen goet GM 27, 167r.

Verklaring

- 1) Van Quintinus : het Latijnse woord "quintus" = de vijfde.
- 2) Van Middelnederlands "quene" = vrouw op leeftijd, vrouw met ervaring en levenswijsheid.

8. M O S S I S

- 1443 peter mosis bamp LS V
- 1488 neven jan mosis bamp LS V, 37v.
- 1490 dat vourhoyt bij Jan mosses wijer LS V
- 1494 alle mosses erffguede soe waer dij gelegen zijn LS V, 48v.
- 1548 Jan mosis LS V
- 1684 van mosis goet onder hensem gelegen GM 24, 23v.
- 1700 op mosis panden opt hensem gelegen GM 24, 231v.
- 1727 van Mossis goet huijs ende hoff tot Meuwen voor hensem gelegen langhs de gemeente straet, oft broeck regenoeten jan ketelbeuters ter Eendere sijden teuwis houben GM 24 bis
- 1737 Catharina Achten haer paert van mossens goet GM 25, 23r.
- 1759 soo is geheel mossens goet groot thien Boender LS IV

Verklaring

Van Mozes, oudtestamentische naam, vaak verklaard als Hebreeuws "uit het water gehaald", waarschijnlijk echter een Egyptische naam, Mose = kind.

9. S C H R E U R S

- 1457 peter screuders LS V
- 1485 Anth. scroers opt velt LS V
- 1486 dyrick scroers LS V, 27v.

- 1549 Peter scroyers CA 303
 1685 schreurs goedt tot hensem gelegen GM 24, 33v.
 1805 in den Schreurs hof neff(ens) Jacob vliegen LS IV

Verklaring

Middelnerlands "schreuder, schroder" = kleermaker, snijder.

10. V A E S E N

- 1685 vaesen goedt onder hensem GM 24, 33v.
 1776 van vaesen goet op het heensem geleegen GM 27, 15r.

Verklaring

- 1) van Vaas, een verkorting van Bonifatius, Latijnse naam met de betekenis "weldoener".
- 2) van Servatius (= Servaas = Vaas), Latijnse naam met de betekenis "de geredde".
 Mogelijk een naam oorspronkelijk gegeven na een moeilijke geboorte.

11. V E L E N

- 1701 Jan in de veelen al(ia)s mente(n) GM 24, 158r.
 1729 de achde paert in veelen goedt GM 24b, 150v.
 1753 lant en bamp alhier tot meeuwen op hensem gelegen genaemt velen goet
 1754 geliegen in vielen goet tot hensem GM 25, 132v.
 1764 gelegen ontrent de veelen GM 26, 43r,

Verklaring

Waarschijnlijk zo genoemd naar de begroeiing met wilgenhout. Vergelijk met Nederlands VELUWE, van Germaans felw = wilg.

12. W E I T J E N S

- 1548 aert Weytens = aert woytens LS V
 1550 lee weytens LS V
 Reym Weytens zeliger
 1684 op weutiens panden onder hensem gelegen GM 24, 20r.
 1685 weutiens goedt opt hensem gelegen reg(eno)ten ter eener vaesen goedt
 (e)nde ter andere sijde Houben goedt GM 24, 33v.

- 1685 kindtgedeijlde in weuijtens goed GM 24, 36r.
 1726 weutiens hoff opt hensem gelegen GM 24, bis 117v.
 1732 op weutens panden GM 24, bis 188v.
 1750 weutgens goet sijne vierde paert GM 25, 114v.

Verklaring

van Walter

Germaanse naam die ongeveer betekent "heerser over het leger", uit "wald-, walt-" = heersen en "hari" = leger.

BRONNEN

GM = Gichtregisters van de Schepenbank van Meeuwen

Nr. 24	1682-1715	Folio	r. = recto
24 bis	1715-1739		v. = verso
25	1739-1759		
26	1759-1775		
27	1775-1791		
28	1791-1795		

LS = Losse stukken (bundels I, II, III, IV, V)

CA = Cijnsregister Alden Biesen

Dat was het dan voor dit keer. We hopen in het volgende nummer een oude foto van Hensem of Broekkant te kunnen afdrukken. Wie bezit nog een oude foto van een boerderij, een straat, een oude bewoner, ... ? U mag ons ook lijsten van nu nog in de volksmond gebruikte veldnamen en persoonsnamen bezorgen. Ook al uw vragen, op- en aanmerkingen zullen ter harte worden genomen.

Thomas JAENEN

K O R T E B E R I C H T E N

- Zoals vorig jaar zal de Heemkring dit jaar opnieuw een bescheiden initiatief nemen om de herdenking van de vreselijke veldslag op de Donderslagse heide op sinterklaasdag 1648 - waarvoor in 1975 een monument werd opgericht - niet ongemerkt te laten voorbijgaan. Daartoe zullen wij de gemeentelijke overheid verzoeken om het monument op sinterklaasdag te bevlagen. Wij zullen de geestelijke overheid vragen tijdens de Eucharistieviering te bidden voor de nagedachtenis van de 381 gesneuvelden, waaronder 6 Meeuwenaren, te weten :
 - Mathijs Quyenen (schepen)
 - Mathias Indekuy
 - Jacobus Boyen
 - Leonardus Loyen
 - Wilhelmus Kuypers
 - Hubertus Sprengers (jongeling).

Zelf zullen wij er dan voor zorgen dat er een bloemstuk bij het monument wordt neergelegd.

- Er zijn naar wij vernemen nog wat jaarkalenders van 1980 en brochures over 100 jaar Vrij Katholiek Onderwijs te Meeuwen verkrijgbaar.

De jaarkalender van 1980 is uiteraard niet meer geschikt voor gebruik in 1981, maar hij bevat een reeks prachtige oude foto's die herinneren aan de plaats en de tijd waarin onze ouders of voorouders geboren werden. Misschien vindt U er iets in voor het familiealbum. Enkele voorbeelden : een binnenzicht van onze parochiekerk (1927) voor de vergroting van 1934; een groepsfoto van de Boerengilde in 1950; de oude Kinkelhoeve gelegen langs de Peerderbaan.

De brochure "Meeuwen 100 jaar Vrij Katholiek Onderwijs", fraai uitgegeven in 1979, schetst overzichtelijk het ontstaan en de groei, het wel en het wee van het Vrij Katholiek Onderwijs te Meeuwen. Het werkje is bovendien geïllustreerd met foto's die heel wat sentimentele jeugdherinneringen oproepen.

Belangstellenden kunnen deze uitgaven via de Heemkring bestellen,

- JAARKALENDER 1980	50 F
- MEEUWEN 100 JAAR VRIJ KATHOLIEK ONDERWIJS	100 F

WIJ DANKEN ...

- E.H. Jozef VRANKEN Zaliger,
Voor zijn aantekeningen in verband met de geschiedenis van Meeuwen.
- E.H. Pastoor TOELEN,
Voor zijn gastvrijheid en bereidwillige medewerking bij het ordenen van het parochiearchief op de pastorijs.
- E.H. Henri VANDEVELDE, oud-kapelaan van Meeuwen,
Voor een ganse bundel informatie over Meeuwen uit zijn ambtsperiode.
- Het GEMEENTEBESTUUR van Meeuwen-Gruitrode,
Voor de subsidie en een fotocopy van de inventaris van het gemeentearchief.
- De Vrije Gesubsidieerde Lagere Jongensschool en Meisjesschool van Meeuwen,
Voor de samenwerking bij het opstellen van de brochure "Meeuwen 100 jaar Vrij Katholiek Onderwijs", inzage van het schoolarchief en foto's.
- de heer Herman VANDEWAL, directeur van de Lagere Jongensschool,
Voor het ter beschikking stellen van een vergaderlokaal in de school.
- de heer Jozef VANDERWEGEN, ere-schoolhoofd,
Voor algemene gegevens over Meeuwen en inlichtingen aangaande de oude St.-Brigidamelkerij.
- de heer Jaak MARTENS,
Voor fotocopy van een oude kroniek.
- Mevrouw M. SCHOOF-SPLESSERS,
Voor een oud dagboek en voor eretekens van oud-veldwachter Jacobus Schoofs (Kiépke vanne Bel).
- de heer Dominiek BROEKX,
Voor het ter beschikking stellen van materiaal in verband met legenden.
- de heer Leo CREEMERS,
Voor het melden van een schilderij van een kapelletje.
- de familie VRIJJS-HOOGMARTENS,
Voor het melden van een oude verkoopacte en andere documenten.
- de familie LEEKENS-EVENS,
Voor de toelating tot opgraving.
- E.H. A. CLAASSEN, diocesaan inspecteur,
Voor deskundige begeleiding bij de opgraving.
- de heer Victor PAESEN,
Voor het toestaan van een interview aangaande de St.-Antoniusviering.
- De Gemeentelijke Bibliotheek van Meeuwen,
Voor inzage van oude boeken en tijdschriften.

Wij danken langs deze weg ook alle mensen die, los van de Heemkring, op één of andere manier aan heemwerking doen, door b.v. restauratie van kleine monumenten, het vastleggen van getuigenissen uit het verleden in woord (verhalen optekenen) en beeld (schilderen, tekenen, fotograferen).

 H E E M K R I N G " D E R E E N G E N O T E N " M E E U W E N

ADRESSENLIJST

VOORZITTER

BOSMANS Jean	Beemdstraat 46 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	Tel. 011/463620
--------------	--	-----------------

SECRETARIS

SCHROOTEN Quiri	Weg op Bree 46 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	Tel. 011/463237
-----------------	--	-----------------

PENNINGMEESTER

KERFS Jef	Gruitroderbaan 20 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	Tel. 011/462757
-----------	---	-----------------

KERNLEDEN

BAUDUIN Robert	Verlorenstraat 2 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	Tel. 011/854179
----------------	--	-----------------

BERBEN Jos	Weg naar Ellikom 88 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	-
------------	---	---

BROEKX Mia	Weg naar Ellikom 88 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	-
------------	---	---

CLAES André	Boogstraat 9 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	Tel. 011/464703
-------------	--	-----------------

GEERKENS Godelieve	Zouwstraat 17 3600 GENK	Tel. 011/353434
--------------------	----------------------------	-----------------

JAENEN Thomas	Hoekstraat 6 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	-
---------------	--	---

KERFS Jozef	Arkstraat 100 3760 LANAKEN	Tel. 011/714771
-------------	-------------------------------	-----------------

VAESEN Jaak	Abelenstraat 31 3500 HASSELT	Tel. 011/270159
-------------	---------------------------------	-----------------

VLIEGEN Martin	Hoekstraat 4 3578 MEEUWEN-GRUITRODE	Tel. 011/463109
----------------	--	-----------------

VLIEGEN Paul	Harmoniestraat 47/7 3500 HASSELT	-
--------------	-------------------------------------	---

TAENS JAAR	ELZENSTRAAT 9 3578 MEEUWEN-GR	Tel. 011/464757
------------	----------------------------------	-----------------

"DE REENGNOTEN"

Tijdschrift van Geschied- en Heemkundige Kring

"DE REENGNOTEN"
MEEUWEN

EERSTE JAARGANG 1980-1981 nr. 1

Prijs per nummer : 80 F

Abonnement : 150 F

BANKREKENING : KB 452-4006549-75

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER : J. BOSMANS
Beemdstraat 46

3578 MEEUWEN-CRUITRODE

I N H O U D

1. Voorwoord	1
2. De Reengenoten	3
3. De kerk in het midden	4
4. Van horen zeggen	11
5. Volkstelling te Meeuwen anno 1762	12
6. Miéver kal	19
7. De St. Antoniusverering te Meeuwen	21
8. Wie weet wat er nog op zolder ligt ?	26
9. 12 Oude boerderijnamen van Hensen en Broekkant	27
10. Korte berichten	33
11. Wij danken	34
12. Adressenlijst	35

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN AFGEDRUKT OF OVERGENOMEN ZONDER
VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE VERANTWOORDELIJKE
UITGEVER(S).